

an in het be-
teraden (waar
van mannen,
rnesels, d.w.z.
en en verant-
en, ook hierin
en (let op de
briefje:

15 Dec. 1951.

D. Feenstra,
K. Z.-H.

swijk Z.-H., in
andag 10 De-
zen, dat zij, ge-
van de Geref.
in de huidige
abt, zoals deze
ergegaan.
oor de Kerke-
ens voornoem-
deeld, wordt U
esteld.

ik van Rijswijk,
R. PUT, Scriba.

ig opgeheven?

gehandhaafd?

den. Wat zin,
en de mensen?
shorsingswaar-
in grove open-
nardig. In het
t bidden, waar-
ich bekeert, of
aer van deze

lig, dan is er
heeft men dat
uren. En dan

uatie niet
dan mededeel-
de situatie,
zien het thans
arom dan niet
en en ge-

na geleerd: br-
pen vallen niet
zijn niet meer
iet teruggeno-

Want gesteld
des neen; hij is
adt aan Schrift,
genover wie de
le meest brute
s: schulderken-
Feenstra, wilt
recht vergeven,
plaats nemen?
n de voor-
a a d eenvou-

't woord.

ganda had ge-
ng in de buurt.
an grote waar-
eft, wordt des
ipungs. Hoewel
een plaatselijk
t men hier tot
tsen gaande is.
ten in de jeep,
ugkwam, sprak
de guru was.
mensen uit het
sok, de rimbua
t) verteld had.
het vraag, niet
over onze ver-
an Paulus, dat
gehele wereld"
t (Rom. 1:8;
e daaraan den-
betekenis.
zo graag chris-
Dat wil geen
christen te zijn
opkomen, maar
en worden een
verbonden aan
Gal. 4:26). En,

Rijswijk, Z.-H., 28 Maart 1952.

Aan de Raad van de (zich noemende)
Gereformeerde Kerk te Rijswijk Z.-H.

Geachte Broeders,

Uw schrijven van 15 December 1951 mocht ik in goede
orde ontvangen. De bedoeling daarvan kan ik tot op
zekere hoogte waarden, wanneer ik n.l. naar het oor-
deel der liefde aanneem, dat U daarmee wilt te kennen
geven een gevoel van schuldbesef over het in 1944 door
U in de zaak der Gereformeerde Kerk alhier jegens mij
begane onrecht. Echter bedroeft het mij en velen met
mij, dat genoemd schrijven blijk geeft van een radicaal
onjuiste visie op de kerkelijke stand van zaken.

Omdat ik in deze mijn verantwoordelijkheid jegens U
versta, mede in het voorkómen bij U van verkeerde con-
clusies welke een stilzwijgen mijnerzijds op Uw schrijven
mogelijk zou veroorzaken, wil ik kortelijk aangeven hoe
de situatie heden ligt, in de hoop, dat U deze dingen
naar het heilig recht des Heren zult willen overwegen
en ter harte nemen in woord en daad.

In de jaren 1944 en volgende zijn door de meerdere
vergaderingen de vele U bekende tuchtmaatregelen ge-
nomen na de leeruitspraken, die oorzaak waren van on-
enigheid en verwarring. De verantwoordelijkheid hier-
voor berust bij de plaatselijke kerken, die deze meerdere
vergaderingen als haar lasthebbers hadden aangesteld
en de onwettige overschrijding harer last niet als geldig
mochten aannemen. Blijkens art. 31 K.O. zijn de kerken
immers verplicht om geldige besluiten voor vast en bon-
dig te houden, doch blijkens het „tenzij“ in genoemd ar-
tikel zijn zij evenzeer verplicht aan ongeldige besluiten
alle rechtskracht te onzeggen door de nietigheid der
besluiten te constateren. Deze verplichting is door U niet
nageleefd. Immers U hebt genoemde tuchtbesluiten, tot
het nemen waarvan de synodes onbevoegd waren — niet
alleen volgens de Schrift die geen ambtelijke macht van
synodes kent, doch ook volgens de duidelijke bepalingen
van Belijdenis en Kerkenorde (hetgeen zelfs de wereld-
lijke rechters in Nederland vrijwel unaniem hebben uit-
gesproken door te ontkennen, dat de synode tot het we-
zen van de kerk behoort) — en die dus onverbindend,
ongeldig waren, als verbindend, geldig aan de kerk willen
opleggen. Gode zij dank hebt U dit gelukkig niet geldig
kunnen doen. Een aantal leden der Gereformeerde Ker-
ken hebben zich tijdig van de door U besloten (ongel-
dige) bindingen vrijgemaakt en zijn daarmee leden ge-
bleven van de Gereformeerde Kerk, terwijl U door de
ongeldige besluiten in te voeren een nieuwe (kerk)ge-
meenschap hebt gesticht op nieuwe grondslag, hetgeen
zelfs door de burgerlijke overheid te constateren is, in-

dien de stukken op tafel zouden komen.

In dit licht gezien is Uw gehele actie van thans zin-
loos en misleidend. Zinloos, omdat in de Gereformeerde
Kerk, waarvan ik voor en ná 1944 lid was en ben ge-
bleven, mijn schorsing van Uwentwege nimmer als gel-
dig is aanvaard en voor deze kerk van een opheffing
dus geen sprake kan zijn. Misleidend, omdat hierdoor aan
het kerkvolk wordt gesuggereerd, dat U bevoegd zoudt
zijn als voortzetting van de Gereformeerde Kerk over
mijn schorsing te oordelen, terwijl U toch slechts als
kerkeraad van een andere (kerk)gemeenschap dan die
van de Gereformeerde Kerk een oordeel hebt uitgespro-
ken en hebt kunnen uitspreken. Deze Kerk is toch daar
waar de oude grondslagen gevonden worden en niet bij
hen, die formules in strijd daarmee voor zich als bin-
dend hebben aanvaard, ook al zijn zij numeriek in de
meerderheid.

Tenslotte betreurt ik het, nog afgezien van Uw ver-
keerde uitgangspunt, dat U niet hebt kunnen komen tot
een openlijke belijdenis van Uw zonden van April 1944,
doch — naar ik uit Uw woorden moet aannemen — Uw
toevlucht hebt gezocht tot een formulering, die beoogt
Uw prestige te redden.

Broeders, wilt deze zaak ernstig overwegen. Ik ben
mij ervan bewust het conflict hier scherp te hebben ge-
steld. Niet uit lust om te wonden, doch om te genezen
in de weg van het recht, dat toch zeker in de kerk des
Herens gevonden en beoefend moet worden. Alleen in
deze weg, en niet in die van een tolerantie van wat U
blijkens de door U aanvaarde synodebesluiten als zonden
behoort te zien, zal ware vereniging niet alleen mogelijk
en geoorloofd, doch ook naar Gods wil geboden zijn. En
deze weg is geen andere dan terugkeer tot de Gerefor-
meerde Kerk in vrijmaking van de zondige besluiten van
de synodes van 1939—1943 en volgende.

Geve de Here U Zijn onmisbare zegen in het overwe-
gen van deze zaak.

Een afschrift van dit schrijven deed ik ter inlichting
aan Uw zusterkerk te 's-Gravenhage-Zuid toekomen, die
mede schuldig is aan het nemen van mijn schorsingsbe-
sluit.

Hoogachtend,

(w. g.) P. D. FEENSTRA.

We voegen hieraan niets toe.

Hoe ver kan de kerkpolitiek een gemeente doen
afdriven.

Ik heb van Rijswijk en Den Haag-Zuid in 't ver-
leden andere dingen gezien. Eheu, quantum mutatae
ab illis!

P. D.

Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd?

Dat is de ontstellende conclusie, die de Heer E.
van Ruller, Hoofdredacteur van de Nieuwe Provin-
ciale Groninger Courant trekt, als hij bij de baar van
Prof. Holwerda diens levensgang overziet en van dit
zijn overzicht rekenschap geeft in zijn „Weekend“
van Zaterdag 13 Mei 1952. Een ontstellende conclusie
inderdaad. De Heilige Schrift laat ons zeer duidelijk
weten, hoezeer over 'n profeet die deraileert, 't onge-
noegen Gods gaande wordt gemaakt. De profeet, die
tegen zijn instructies in bij een „collega“ op bezoek
ging, nadat hij Gods woord aan Jerobeam had over-
gebracht, werd door een leeuw verslagen. Een andere
profeet, die weigerde zijn ambtgenoot toe te takelen,
hoewel dat bevel Gods was, onderging hetzelfde lot.
Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd, dat bete-
kent — waarom het te verbloemen — dat de heer
van Ruller het over Holwerda uitgesproken afzet-
tingsvonnis nu serieus genomen wil zien: serieus in
de zin, waarin de Dordtse Canones het woord gebrui-
ken, als zij zeggen, dat degenen die door het evange-
lie geroepen worden serio, serieus, ernstig, welgemeend
geroepen worden. Holwerda serieus, ernstig geschorst.
Zijn schorsingsvonnis is niet een menselijk, maar een
Goddelijk oordeel. Nogmaals: het heeft geen zin te

verbloemen, dat dit de betekenis is van de conclusie,
waartoe de heer van Ruller gekomen is. Het is de
naakte werkelijkheid van zijn mening die uit zijn
„Weekend“ spreekt, hoe sereen het ook is gesteld, en
hoezeer van Ruller ook verzekert, dat in dit alles zijn
waardering voor Holwerda ongerept is gebleven. Let
wel: „in dit alles“ is juist begrepen dat profetische
deraillement! Ondanks dat bleef de waardering van
de heer van Ruller ongerept. Maar hij en wij hebben
toch zeker te maken met de vraag of de waardering
van de Zender der profeten ongerept blijft ten aan-
zien van een gedetailleerde gezondene. En passant
wordt ook even uitgesproken, dat het schorsingsvon-
nis van Schilder niet te handhaven valt. Immers ver-
zekert de heer van R.: „Schilder bleef in de oude
reformatische lijn.“ Zulks in tegenstelling met Hol-
werda, wiens lijn afgebogen is naar het piëtisme!
Daarin ziet de heer van R. juist Holwerda's profet-
isch deraillement.

Hoort toe, hoe de heer van Ruller dit voor Hol-
werda vernietigende oordeel formuleert. Hij stelt, dat
Holwerda aanvankelijk zijn profetisch charisma goed
heeft gebruikt. Van Ruller heeft dit zelf kunnen con-
stateren uit menige prediking, die hij van de Amers-

PREDIKING DER HEILSGESCHIEDENIS.

De ervaring leert ons, dat de prediking over his-
torische teksten dikwijls neiging vertoont, resultaten
van zielkunde, beschrijving van „zielsgestalten“ te
geven, typen van godsvrucht te tekenen, illustraties
bij de ons bekende „leer des heils“.

De prediker moet begrijpen, dat bij elken historischen
tekst het abc voor de methode eener gehoorzame bedie-
ning des Woords dit is: den tekst (als hij historisch is)
te bezien in onmiddellijk verband met EEN algemeen
gedachtenschema; n.l. de eenigheid der heilsgeschiede-
nis, de eenheid van Gods ééne zelfopenbaring in den
Logos.

Een preek over een „historische stof“ is dan alleen
préék, als zij Gods werk van zelfopenbaring ter ver-
lossing in Christus aanwijst, gelijk dat werk voortge-
schreden is tot op dat bepaalde „tijdsgericht“, waarin
de tekst ons inleidt en wanneer zij dat „bepaalde punt“
van ontwikkeling van Gods werk in verband zet met
heel de „lijn“ van dit werk. (Al de eeuwen, al de
Schriften door). K. S.

foortse dienaar des Woords heeft mogen horen. „Pro-
fetic“, zo zegt van R., „is het woord Gods spreken,
hoe of de omstandigheden zich dan ook voor doen.
Holwerda deed dit, hoe of hij dan ook kwam te staan.“
Dit Holwerda uit zijn Amersfoortse periode erende
oordeel baseert hij op het feit, dat Holwerda eens ge-
zegd heeft: „Gelooven, dat is als de menschen je alles
ontnemen, vast overtuigd zijn van de belofte Gods, en
daaruit dan ook leven“. Maar na dit erende oordeel
komt het volgende uit de pen van de heer van R.:
„Toch blijft een analyse van Holwerda uitermate
moeilijk. Naar mijn mening is hij aan zijn oorspron-
kelijk uitgangspunt niet trouw gebleven. In de loop
der jaren, in de bewogen jaren van de oorlog en van
de kerkelijke strijd, sloeg hij om. Hij werd v a n
de objectivist de subjectivist (ik spatieer, v. d. S.), van de voorwerpelijke de onder-
werpelijke. Hij heeft de spanning van de profeet niet
kunnen verdragen. De omstandigheden hebben hem
overwonnen.“

Nu moet je niet altijd elk woord van een scribent
op een goudschaaltje wegen. Het is te vergeven als
eens ergens ter typering een term wordt gebruikt, die
op de keper beschouwd onjuist is, maar toch in het
verband waarin hij voorkomt, en om het doorgaande
gebruik dat er van gemaakt wordt wel duidelijk is.
Zo heeft het op zichzelf niet al te zeer te verontrusten,
dat voor die door de heer van R. geconstrueerde
eerste periode van Holwerda's ambtsdienst de term
objectivist als kwalificatie wordt gebruikt. Ofschoon
iemand, die Holwerda wil eren dan toch wel moet be-
denken, dat onze overleden broeder die term ter kwa-
lificatie van zijn ambtsdienst, indien zij serieus be-
doeld ware, zou hebben gehaat. Hij haatte trouwens
heel de problematiek die als vraagstelling opwerpt:
moet de prediking onderwerpelijk of voorwerpelijk
zijn. Hij moest ook niets hebben van een evenwichts-
constructie tussen die twee. Hij wilde niet een
stukje voorwerpelijkheid en een stukje onderwer-
pelijkheid. Het was immers zijn Schriftuurlijke over-
tuiging, dat waarachtige bediening van Gods woord,
van begin tot eind Schriftontsluiting moet zijn voor
de gemeente des Heren. Niet een stukje uiteenzetting
en een stukje toepassing, maar van begin tot eind
Schriftopening voor het volk Gods. Schriftopening die
die naam verdient spreekt daarom van het begin tot
het eind het horende „subject“ aan. Hoe zou het an-
ders kunnen, daar immers Gods beloften, die met be-
vel van geloof en bekering tot ons komen, altijd aan
de gemeente en daarin aan alle leden der gemeente

onder woorden bracht, toen hij tot zijn kampingbe-
woners zei: „Deze tuan hóort bij ons.“

Bij Limau ben ik in een rivierte gevallen (geen
mens was er bij) en in Maraboh ben ik door een zeer
wrakke vloer gezakt en heb ik op pepermuntjes ge-
tracteerd, maar een maand later sprak ik iemand uit
Darit (82 km daar vandaan) en ze wist het me te
vertellen!

Soms word ik uitgenodigd bij officiële gelegenheden.
De Indonesiërs zijn verzot op redevoeringen. Op een
ouderavond van de Lagere School werden maar even-
tjes 23 speeches afgelezen. En vaak mooi, hoor!
Ik knijp 'm dan als een dief, want ik weet, dat ik ook
zal moeten spreken. Meestal eerst de voorzitter, dan
de hoogste autoriteit, dan de „tuan“. Zó heb ik ook
wel eens onze doelstelling naar voren mogen brengen.
En dan blijven de reacties heus niet uit. Niet op die
avond, maar later. En dan kunnen we zien, hoe er
van ons belijden iets uitgaat: het wekt verzet, maar
veroorzaakt ook toenadering. Misschien straks haat
— en broederschap. En beide horen bij het komen
van het Koninkrijk der hemelen.

En heerlijk is het voor ons, die hier zijn, te weten,
dat zovelen in het vaderland met ons meeleven en
..... mee-bidden.

Tot een volgend maal, misschien, *abraham sijnwini*
nan law tollaji nan wad ab nan "hondoo" ind ravel
Ngabang, Dec. '51. *ind "hondoo" W. J. P. MOERKOERT.*